

Preek over Marcus 13,37 (Oudejaarsavond): Waakt!

Voorzang: Psalm 90, 1 en 8

Votum en Groet

Zingen: Gezang 476, 4 en 5

Gebed

Schriftlezing: Habakuk 2,1-4 en Marcus 13,1-13; 28-37

Zingen: Psalm 97, 1. 2 en 6

Verkondiging van Marcus 13,37

Zingen: Gezang 63

Herdenking van de gestorvenen

Zingen: Gezang 397, 1. 2. 5 en 6

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Geloofsbelijdenis

Zingen: Gezang 296

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

We kijken terug op een veelbewogen jaar.

Zoiets te zeggen is eigenlijk een cliché.

Want wanneer kijken we eigenlijk niet terug op een veelbewogen jaar?

Maar ik hoef slechts enkele feiten te noemen en we kunnen er niet omheen dat dat zeker te zeggen is van 2004.

Ik denk aan de aanslag in Madrid, waarbij talloze mensen het leven lieten.

De bloedige terreuraanvallen in Irak, waarbij ook twee Nederlandse militairen omgekomen zijn.

De huiveringwekkende kindermoord in Beslan.

De vreselijke berichten uit Darfur.

De brute moord op Theo van Gogh.

En de onrust in onze samenleving die daarvan het gevolg is.

En natuurlijk wat ons deze week allemaal enorm bezig houdt: de onbeschrijflijke ellende die de zeebeving in Zuidoost-Azië teweeg heeft gebracht.

Voor al deze ramp van ongekende omvang stempelt onze gedachten en gevoelens op de drempel van het oude jaar.

Zulke gebeurtenissen roepen ook benauwende vragen bij ons op.

Vragen naar God en naar zijn bestuur over deze wereld.

Waarom laat God zulke dingen gebeuren?

Als je die huilende, diep verslagen mensen ziet, die werkelijk alles kwijt zijn.

Soms al hun familieleden.

Hun huis weg.

Hun spullen weg.

Volkslagen alleen en berooid achtergebleven.

Dan draait je hart toch om in je lijf!

En je denkt of je zegt: *God, dit kan U toch niet koud laten?*

Dat is wel een aanvechting van je geloof, vind ik.

Of heeft u daar geen last van?

Er zijn christenen, die grijpen bij zulke berichten al snel naar hun Bijbel.

En dan met name naar die gedeelten waarin gesproken wordt over de eindtijd.

Het boek Openbaring bijvoorbeeld.

Maar ook naar wat we lezen in Marcus 13 of Mattheus 24, waarin Jezus' woorden over de laatste dingen zijn weergegeven.

En ze zeggen: Spreekt Jezus daar niet duidelijk over de tekenen der tijden?

Noemt Hij daar niet zulke erge dingen als oorlogen en rampen?

En zegt Hij niet van zulke schokkende dingen, dat dit voor ons signalen zijn dat de wederkomst van Jezus en het einde van de wereld nu toch wel heel dichtbij zijn?

Moeten al deze gebeurtenissen ons niet vol spanning het komende jaar doen ingaan?

Zal 2005 dan toch misschien het jaar zijn van de komst van Christus?

Rampen als tekenen van de eindtijd.

Vooraf het nieuws dat deze laatste week van het jaar overschaduwt heeft mij er toe gebracht ook weer eens de woorden van Jezus uit Marcus 13 te lezen.

Wat kan dit onderwijs van Jezus ons leren?

Hoe moeten we vanavond in het licht daarvan terugkijken en ook vooruit kijken?

En daarbij kwam ik eigenlijk uit bij één centraal woord: *waakzaamheid!*

Dat is wat van ons verwacht wordt: dat we alert zijn, gespannen uitkijken!

Gespannen – maar vol verwachting!

Ja, vol blijde verwachting!

Het mag niet zo blijven als het nu in onze wereld is!

Het *kán* niet zo blijven als het nu in onze wereld is!

Het *zál* niet zo blijven als het nu in onze wereld is!

Want Christus is onderweg naar ons toe om deze wereld te vernieuwen.

Ik wil een poging wagen om in kort bestek recht te doen aan deze woorden van Jezus.

Daarbij moet ik wel heel wat laten liggen.

Want het is bepaald geen gemakkelijk hoofdstuk.

En er valt heel wat over te zeggen, wat vanavond niet aan bod kan komen.

Dat heeft iets onbevredigends.

Maar ik hoop dat ik u de hoofdlijn duidelijk mag maken.

En dat u daarmee getroost en bemoedigd dit jaar kunt afsluiten.

Getroost en bemoedigd – maar bovenal waakzaam!

In gespannen afwachting van wat te gebeuren staat.

Het uitgangspunt van het onderwijs van Jezus in Marcus 13 is de tempel.

Het is in de laatste week van Jezus' leven op aarde.

De spanningen tussen Jezus en de leiders van het volk zijn hoog opgelopen.

Juist binnen de muren van het tempelcomplex kwam het steeds weer tot conflicten.

En Marcus 13 begint ermee, dat Jezus de tempel verlaat.

Dat is niet zomaar een zinnetje zonder verdere betekenis.

Nee, achteraf zal blijken dat dit Jezus' definitieve afscheid van de tempel is geweest.

Jezus verlaat de tempel om daar niet meer terug te komen.

Jezus keert de tempel definitief de rug toe.

De tempel – dé glans en glorie van Israëls godsdienst.

Dat is waar Israël voor bestaat en waar het voor leeft.

Het is het hart van Israëls geschiedenis en traditie.

Maar Jezus keert de tempel definitief de rug toe.

Daar heeft Hij niets meer te zeggen en niets meer te zoeken.

Misschien herinnert u zich nog één van mijn preken over de Heilige Geest.

Ik wees u toen op de visioenen van Ezechiël in c. 10 en 11.

In die visioenen zag Ezechiël hoe de heerlijkheid van God zich steeds verder terugtrok uit de tempel van Salomo.

Ze bleef nog even dralen op de Olijfberg.

En toen verdween ze voorgoed.

De tempel bleef achter als een lege huls – nutteloos, waardeloos, rijp voor de sloop.

En de Babylonische soldaten konden het tempelgebouw met de grond gelijk maken.

Hier vindt iets soortgelijks plaats.

De heerlijkheid van God heeft een plek gevonden in de mens Jezus van Nazareth.

En in Jezus verlaat Gods heerlijkheid wéér de tempel om niet meer terug te komen.

Het is alsof de leerlingen iets van de spanning van het moment hebben gevoeld.

Als ze met Jezus de tempel verlaten kijken ze om.

En ze zeggen: *Is het geen schitterend gebouw – deze tempel?*

Dat is bepaald niet alleen een uitlating van bewondering voor de architectuur.

Al was de tempel in Jezus' tijd inderdaad een indrukwekkend staaltje van bouwkunst.

Nee, er klinkt iets in door van Psalm 48.

*Ga rond Sion, trek eromheen,
tel zijn torens.
Bezie met aandacht zijn muren,
bewonder zijn vesting
en vertel aan uw nageslacht: Zo is God,
onze God, nu en altijd,
Hij is het die ons leidt, voor eeuwig.*

De tempel staat garant voor Gods trouw.
Zolang de tempel staat is God temidden van zijn volk.
Een vesting om weg te schuilen tegen alle rampen die Israël bedreigen.

En dan is Jezus' schokkende antwoord: *Rijp voor de sloop!*
Ook deze tempel – rijp voor de sloop!
Geen steen zal op de andere blijven liggen!
Dit woord treft zijn leerlingen als een mokerslag.
Wat ze ook hadden verwacht – niet dit!
Als de tempel er aan gaat – wat komt er dan nog terecht van Gods Rijk?
Waaraan kunnen ze dan nog zekerheid ontleen?
Ze zijn er helemaal stil van.

Pas later komen ze er op terug.
Als ze op de Olijfberg zitten, met vol uitzicht op het tempelcomplex.
Dan stellen vier van hen de vraag: *Wat u daarnet zei over de tempel, wanneer vindt dat dan plaats?*
En wat zal daarvan het teken zijn?

De leerlingen willen iets hebben om zich aan vast te klampen.
Ze willen iets concreets horen.
Een duidelijk signaal dat hen er op wijst: *Nu gaat het gebeuren!*
Wat?
Nou, de voltooiing van de geschiedenis.
Het einde van de verdrukking van Gods volk.
Het definitieve aanbreken van het Koninkrijk van God.
Dat elke vorm van chaos en strijd verdwijnt.
Want daar is Jezus toch de boodschapper van?
En dat is toch wat Hij komt doen?
Nu, wanneer is het zover?
Waaraan zullen ze kunnen zien dat het er aan komt?

Er zijn nogal wat christenen, die de reactie van Jezus zien als een tegemoet komen aan deze vraag.
Zij verstaan Jezus' onderwijs als een inspelen op de behoefte van de leerlingen.
Alsof Jezus hun de informatie geeft, waar ze om vroegen.
Dat Hij hen wijst op tekenen waaraan ze kunnen onderkennen dat het zover is.
Zo wordt b.v. uitgelegd wat Jezus zegt in vs. 7 en 8.
Als je hoort van oorlogen en berichten van oorlogen.
Of als je hoort van aardbevingen, hongersnoden en andere rampen.
Let dan op!
Dan staat het te gebeuren.
Dan duurt het niet lang meer.

Maar wat mij opvalt in Jezus' antwoord aan de discipelen is dat Hij hen juist niét geeft waar ze om vragen.
De leerlingen willen informatie van Jezus.
Ze willen aanwijzingen ontvangen waaraan ze zich kunnen vasthouden.
Ze willen kilometerpaaltjes langs de route naar de eindtijd.
Dat ze kunnen zien hoever ze al zijn.

Maar dat geeft Jezus hun niet.
Jezus gaat hen geen geheime informatie geven over de toekomst.
Maar hij stelt hun verwachtingen bij.
Hij tempert hun verwachtingen zelfs.
Opvallend is Jezus' eerste reactie op de vraag naar een teken een waarschuwing (vs. 5): *Pas maar op dat niemand jullie verleidt, misleidt!*
De leerlingen willen zo graag herkenningstekens ontvangen van de voltooiing van de geschiedenis.
Maar mensen die heel erg gefocust zijn op tekenen zijn juist daarom extra gevoelig voor misleiding.
Die lopen het gevaar dat ze zich het hoofd op hol laten brengen door valse profeten.
Door mensen die beweren de gebeurtenissen te kunnen duiden.

En inderdaad, hoeveel van zulke mensen zijn er al niet geweest.
Je hebt ze in alle perioden van de geschiedenis gehad tot op vandaag.
Mensen die nauwkeurig menen te kunnen zeggen hoe alles zich zal ontwikkelen.
Soms met exacte jaartallen en al weten ze te vertellen hoe het zal gaan.
Vaak spelen politieke verwickelingen en natuurrampen een grote rol in hun voorspellingen.

In de jaren tachtig van de vorige eeuw had je iemand als Hal Lindsey, de schrijver van de bestseller "De planeet die aarde heette".
Aan de hand van het boek Openbaring gaf hij een zeer nauwkeurige tijdsschema van de loop der geschiedenis tot aan de wederkomst.
Hij hield er in die tijd zelfs een cassetdienst op na.
Daar kon je wekelijks of maandelijks een bandje bestellen.
En dan hoorde je aan de hand van actuele gebeurtenissen hoe ver we nog van de wederkomst af waren.

Vandaag hebben we de boekenserie van Jerry Jenkins en Tim LaHaye over 'De laatste bazuin'.
Ook deze schrijvers leggen de gebeurtenissen aan de hand van het onderwijs van Jezus en het boek Openbaring op een dergelijke manier uit, dat ze suggereren dat de wederkomst van Christus nog tijdens onze generatie plaats zal vinden.
En ook hun boeken worden door duizenden verslonden.

Ik geloof dat Jezus dat bedoelt als Hij het heeft over mensen die verwarring zaaien.
En dat Hij de gelovigen van toen en van nu waarschuwt: *Laat je niet gek maken!*
Ga niet op zulke gebeurtenissen en de uitleg daarvan af.
Oorlogen en geruchten van oorlogen, aardbevingen en hongersnoden.
Ze zijn er alle tijden geweest.
En ze zullen er alle tijden zijn, zolang de geschiedenis nog voortduurt.
Er is immers geen eeuw zonder deze vreselijke catastrofes geweest.
Telkens opnieuw worden mensen het slachtoffer van vreselijke rampen.
Rampen die mensen elkaar aandoen.
Rampen die door de natuur worden veroorzaakt.

Maar, zegt Jezus (vs. 9), dat is nog maar het begin van de weeën.
Met andere woorden: Denk niet meteen aan het einde als je over zulke dingen hoort.
Het is nog maar het begin van het einde.
Nogmaals, het lijkt er eerder op dat Jezus de aandacht van zijn volgelingen juist wil afleiden van de zogenaamde 'tekenen der tijden'.
Mensen, die naar zulke tekenen op zoek zijn, kunnen zo gemakkelijk worden misleid.
En je kunt in een stemming van opwinding komen, die niet terecht is.
Zo van: *Wij gaan het allemaal nog meemaken!*
Het gaat echt in onze tijd gebeuren!
Alles wijst er toch op, dat het nu niet lang meer duren kan!

Daartegenover wijst Jezus zijn discipelen er op, dat ze nog vreselijke dingen mee zullen maken.
Jezus' volgelingen zullen vervolgd worden en door de mensen worden gehaat.
Het zal er op lijken dat ze er juist onderdoor gaan.
En ze zullen geduld en volharding nodig hebben.
Ze zullen de moed dreigen te verliezen.

En dan komt het niet aan op het verstaan van de tekenen.
Maar (vs. 13) wie volhardt tot het einde zal worden gered.
Daarom loopt deze rede ook uit op een oproep tot waakzaamheid.

We hebben geloof nodig!
Het geloof van Habakuk, die staat op zijn wachttorens.
En die van God te horen krijgt: *Het visioen wacht tot zijn tijd gekomen is.*
Het getuigt er van, het liegt niet.
Ook al is het nog niet vervuld, wacht maar, het komt zeker, het zal niet uitblijven.
Maar de rechtvaardige zal leven door zijn geloof!

Daarom is het ook zo belangrijk dat het evangelie wordt verkondigd (vs. 10).
De voltooiing van de geschiedenis is verbonden met de voltooiing van de verkondiging van het evangelie.
Dat lijkt niet zo spectaculair voor ieder die het van tekenen verwacht.
Maar dat is waar het om gaat in deze wereld.
Als je ergens Gods trouw aan wilt aflezen, dan moet je dat hieraan doen.
Jezus roept ons niet op om gespitst te zijn op de tekenen der tijden.
Maar om te letten op het enige wat echt onwankelbaar is.
Dat de prediking van het evangelie van Gods Koninkrijk onstuitbaar doorgaat.

Ja maar, wat bedoelt Jezus dan met de les van de vijgenboom (vs. 28vv)?
Wil Hij zijn leerlingen dan toch niet laten letten op bepaalde dingen, die een aanduiding zijn van wat op komst is?
Als de vijgenboom groen wordt, dan staat de zomer voor de deur.
Wij zouden zeggen: Als de krokusjes bloeien, dan kondigt de lente zich aan.
Zo, zegt Jezus (vs. 29), moeten jullie ook, wanneer je dit ziet gebeuren, weten dat het nabij is, voor de deur.

Wanneer je dit ziet gebeuren....
Waaraan denkt Jezus dan?
Aan dat waar Hij zijn discipelen op heeft willen voorbereiden.
De val van Jeruzalem en de verwoesting van de tempel.
Die dingen, die zo schokkend zullen zijn en zo ondermijnend voor hun Godsgeloof.
Raak dan niet van slag, zegt Jezus.
Het is er juist een voorbode van, dat de voltooiing van Gods Rijk nabij is.
Dat – die val van Jeruzalem en de verwoesting van de tempel – dat zal allemaal nog gebeuren binnen de generatie van de eerste gelovigen.
Velen van hen zullen dat nog meemaken.
En dat zou een vreselijke aanvechting van hun geloof zijn.
Maar herinner je, zegt Jezus, dat Ik dit heb voorzegd.
En dat het niet haaks staat op mijn missie: de voltooiing van het Rijk van God.
Integendeel, dat Rijk is dan weer een stap dichterbij gekomen.

Maar wanneer dat Rijk precies komt, dat kan niemand zeggen (vs. 32).
Zelfs de Zoon niet!
Zelfs Jezus zelf niet!
En het is ook op geen enkele manier te berekenen.
Het komt volkomen onverwachts.
Zoals de heer die op reis ging terugkomt op een tijdstip dat niemand weet.

In dezelfde redevoering, zoals die door Mattheus is weergegeven in c. 24, zegt Jezus dat het zal zijn als in de dagen van Noach.
Alles ging zijn gewone gang.
Er was niets dat wees op een plotseling ingrijpen van God.
Ja, er was een zonderling bezig een geweldige boot te bouwen op het land.
Maar verder waren er geen signalen, geen tekenen dat er iets stond te gebeuren.
En toen was daar plotseling een vloedgolf, waarbij die van afgelopen zondag nog maar kinderspel was.

Zo zal het zijn als Jezus komt.

Je kunt je nergens op oriënteren.
Er zijn geen bijzondere signalen die ons voorbereiden.
Er is alleen het evangelie, dat zegt dat Gods Rijk voltooid wordt.
We hebben werkelijk niets anders dan Gods beloften.
Daar moeten we het mee doen.

En voorzover we kunnen spreken over oorlogen en rampen als tekenen der tijden, dan zijn het alleen tekenen die duidelijk maken dat het met deze wereld grondig mis is.
Dat in deze wereld ons alles bij de handen afbreekt.
Dat het óns niet gegeven is om de wereld beter te maken.
Dat het ons niet lukt om vrede te stichten en een heilsstaat op te richten.
En als er al rust en welvaart heerst hier en daar, dat dan ongekende rampen die rust telkens weer verstoren.
Dit is nog steeds niet de wereld die God voor ogen heeft.
In ons persoonlijk leven en in de geschiedenis van de wereld heerst de macht van het kwaad.
Er is chaos, gebrokenheid, onzegbare pijn.
En het is alles één zucht tot God: *Kom, Schepper, God!*
Herstel uw schepping!
Laat ons niet over aan de machten van het verderf!

En dan mogen we in geloof zeggen dat de weeën die de aarde teisteren geboorteweeën zijn.
En dat het zuchten van de schepping het zuchten van een vrouw in baredood is.
Zwaar, onnoemelijk zwaar kan dat zijn.
Maar het zijn weeën waaruit leven voortkomt.
Weet dat het nabij is, voor de deur!
Jezus, die ten hemel gevaren is, houdt de knop van de deur al in zijn hand.
We weten niet wanneer de deur opengaat!
Morgen – ja, dat kan.
Maar het is misschien ook volgend jaar.
Of misschien in een nog een andere eeuw.
We weten het níét!

Er is maar één ding dat we weten: De deur gaat open!
Het blijft niet zoals het is!
God heeft in deze wereld niet het leven en lijden van zijn Zoon geïnvesteerd om het nog kapot te laten lopen.

Daarom – waakt!
Kijk gespannen uit!
Leef in de verwachting dat er wat groots staat te gebeuren.
Zeker, misschien morgen wel!
Alleen dat geloof maakt het ons mogelijk om de drempel over te gaan naar weer een nieuw jaar.
Misschien staan ons in dat jaar weer vreselijke dingen te wachten.
Misschien zeggen we op 31 december 2005 opnieuw: *Wat was het een veelbewogen jaar!*
Alleen in geloof kunnen we dat aan.
Zoals Luther zong:

*Al wordt de wereld ook een hel
en 't leven niets dan lijden,
wij vrezen niet, - Immanuël
zal stellig ons bevrijden.
Hoe satan ook woedt
en wat hij ook doet,
't is machtloos geweld, -
zijn vonnis is geveld.
Eén woord, en hij moet vallen.*

Gemeente van Jezus Christus, waakt en houd vol – elke dag in 2005. AMEN.
31-12-2004